

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ ПРЕЗ 2018 ГОДИНА В ОБЛАСТ ГАБРОВО

Демографска ситуация в областта през 2018 година:

- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Задълбочава се дисбалансът в териториалното разпределение на населението;
- Броят на живородените деца бележи леко увеличение в сравнение с нивото си от 2017 година;
- Намалява броят на умрелите лица и коефициентът на обща смъртност;
- Намалява детската смъртност;
- Броят на сключените граждански бракове намалява, а броят на разводите се увеличава.

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2018 г. населението на област Габрово е 108 404 души, което представлява 1.5% от населението на България и 13,8% от населението на Северен централен район. В сравнение с 2017 г. населението на областта намалява с 1850 души, или с 1.7%.

Мъжете са 52 213 (48.2%), а жените – 56 191 (51.8%), или на 1 000 мъже се падат 1 076 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 53 години. Включително с нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на областта. Относителният дял на жените е най-висок в община Дряново – 52.2% или на 1 000 мъже се падат 1 092 жени, а най-нисък е в община Севлиево – 51.4% или на 1 000 мъже се падат 1 058 жени.

Продължава процесът на застаряване на населението в област Габрово. В края на 2018 г. лицата на 65 и повече навършени години са 31 041, или 28.6% от населението на областта, което я нарежда на второ място в страната след област Видин (29.6). В сравнение с 2017 г. делът на населението в тази възрастова група нараства със 0.4 процентни пункта, а спрямо 2001 г. – със 8.3 процентни пункта. В регионален аспект, лицата на 65 и повече навършени години са най-много в община Трявна – 32.5%, а най-малко в община Севлиево – 26.9%.

Процесът на застаряване е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 33.3%, а на мъжете – 23.6%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея – на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

Към 31.12.2018 г. децата до 15 години в областта са 12 594, или 11.6% от общия брой на населението, като спрямо 2017 г. този дял се увеличава с 0.1 процентни пункта. По този показател област Габрово заедно с област Смолян (11.5%) заемат последно място в страната.

В община Севлиево лицата от тази възрастова група са с най-висок дял – 13.2%, а с най-нисък – в община Трявна (8.9%).

Към 31.12.2018 г. общият коефициент на възрастова зависимост¹ в област Габрово е 67.4%, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат повече от две лица в активна възраст. За сравнение, през 2017 г. този коефициент е бил 65.8%.

¹ Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
Отдел „Статистически изследвания – Габрово“

Това съотношение е по-благоприятно в градовете - 61.2%, отколкото в селата – 102.5%. Във всички общини на областта, този показател е над 60.0%, като най-неблагоприятно е съотношението в община Дряново (70.2%).

Застаряването на населението води до повишаване на неговата средна възраст, която от 47.2 години през 2014 г. нараства на 48.0 години през 2017 г. и достига 48.2 години в края на 2018 година. Процесът на застаряване на населението се проявява както в селата, така и в градовете, като в градовете средната възраст на населението е 47.1 години, а в селата – 53.3 години.

Тенденцията на застаряване на населението води до промени и в неговата основна възрастова структура - **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени² при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2018 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 61 години и 2 месеца за жените и 64 години и 1 месец за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2018 г. е 59 913 души, или 55.3% от населението на областта, като мъжете са 32 274, а жените – 27 639. Независимо от увеличаващата се възрастова граница за пенсиониране през 2018 г., трудоспособното население е намаляло с 1 245 души, или с 2.0% спрямо предходната година.

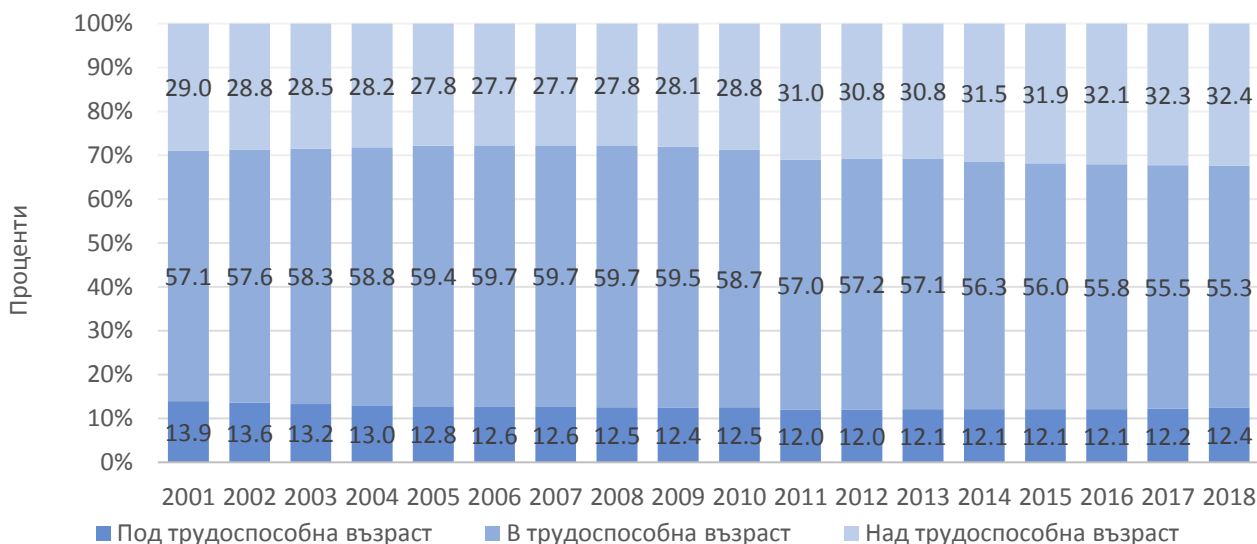
Към края на 2018 г. над трудоспособна възраст са 35 081 души, или 32.3%, а под трудоспособна възраст – 13 410 души, или 12.4% от населението на областта.

Фиг.1. Население под, във и над трудоспособна възраст към 31.12.

² Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
Отдел „Статистически изследвания – Габрово“

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коэффициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2018 г. това съотношение е 51. За сравнение, през 2001 г. 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, са били замествани от 89 млади хора.

По този показател област Габрово отново дели последните места заедно с областите Смолян и Перник. Най-благоприятно е това съотношение в областите Сливен - 87, Варна – 73, и София (столица) - 72 лица.

Териториално разпределение на населението

Към 31.12.2018 г. в градовете живеят 88 800 души, или 81.9%, а в селата – 19 604 души, или 18.1% от населението на областта.

Към края на 2018 г. населените места в област Габрово са 349, от които 5 са градове.

Населените места без население са 64, което нарежда областта на първо място в страната.

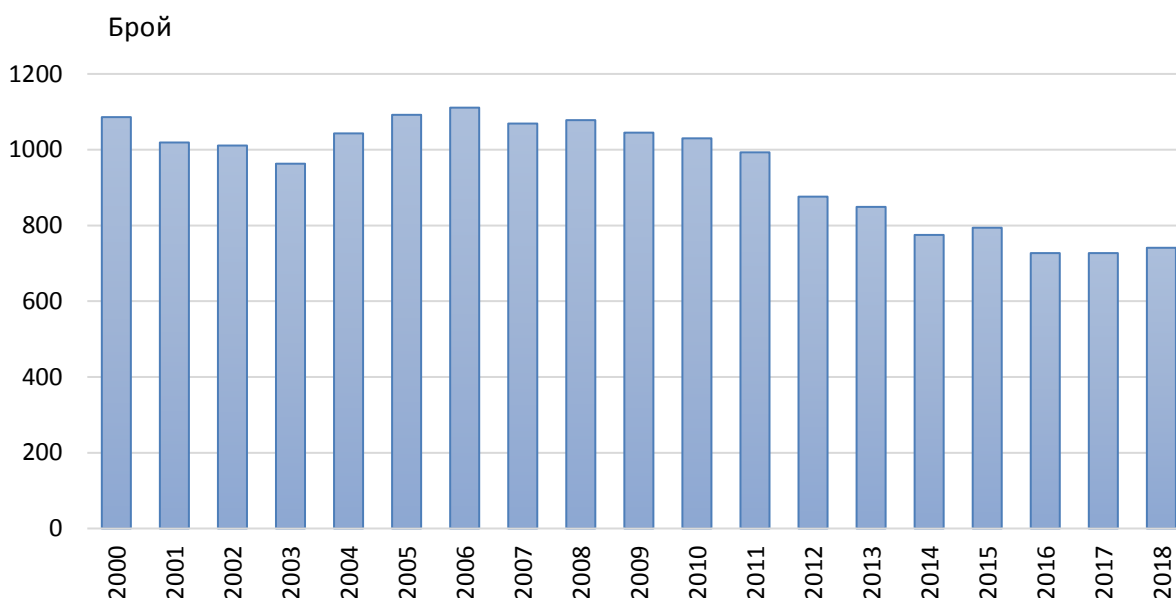
Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси – раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2018 г. в областта са регистрирани 747 родени деца, като от тях **741 (99.2%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените се увеличава с 14 или 1.9%.

Фиг. 2. Живородени деца през периода 2000 - 2018 година

Коефициентът на обща раждаемост³ през 2018 г. е 6.8%, а през предходната 2017 г. - 6.5%.

Броят на живородените момчета (372) е с 3 повече от този на живородените момичета (369) или на 1 000 родени момчета се падат 992 момичета.

В градовете и селата живородени са съответно 608 и 133 деца, а коефициентът на раждаемост е 6.8‰ в градовете и 6.7‰ в селата.

Тоталният коефициент на плодовитост⁴ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. **През 2018 г. средният брой живородени деца от една жена е 1.58.** За сравнение, през 2001 г. Той е бил 1.14, а през 2017 г. - 1.49.

Средната възраст на жените при раждане на първо дете е **27.5 години през 2018 година.**

През 2018 г. броят на извънбрачните живородени деца е 504, или 68.0% от всички живородени. Относителният дял на извънбрачните раждания в селата (72.9%) е по-висок отколкото в градовете (66.9%). Високата извънбрачна раждаемост е резултат от значителното нарастване на броя на фактическите съжителства сред младите хора.

³ Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

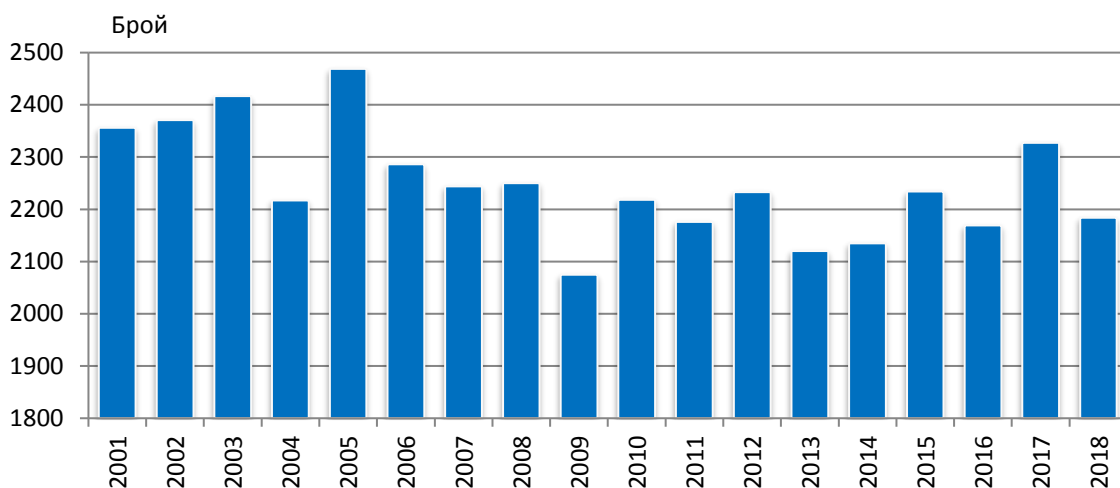
⁴ Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година.

Смъртност

Броят на умрелите лица през 2018 г. е 2 184, а коефициентът на обща смъртност⁵ - 20.0‰. Спрямо предходната година броят на умрелите намаляват със 143, или със 6.1%. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо.

Фиг. 3. Умрели през периода 2001 - 2018 година

Смъртността сред мъжете (21.2‰) продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените (18.8‰). През 2018 г. на 1 000 жени умират 1053 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (35.4‰) отколкото в градовете (16.6‰).

Показателят за преждевременна смъртност⁶ през 2018г. (15.5%) и е с 1.0% пункта по-малко от предходната 2017 г. В стойностите на показателя за преждевременна смъртност има съществени разлики при мъжете и жените. Умрелите жени на възраст под 65 години са 10.5% от всички умрели жени, а стойността на този показател при мъжете е 20.3%.

През 2018 г. в областта са починали 4 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност⁷ е 5.4‰. За сравнение, през 2001 г. коефициентът на детска смъртност е бил 11.8‰, през 2005 г. - 6.4‰, а през 2017 г. - 8.3‰.

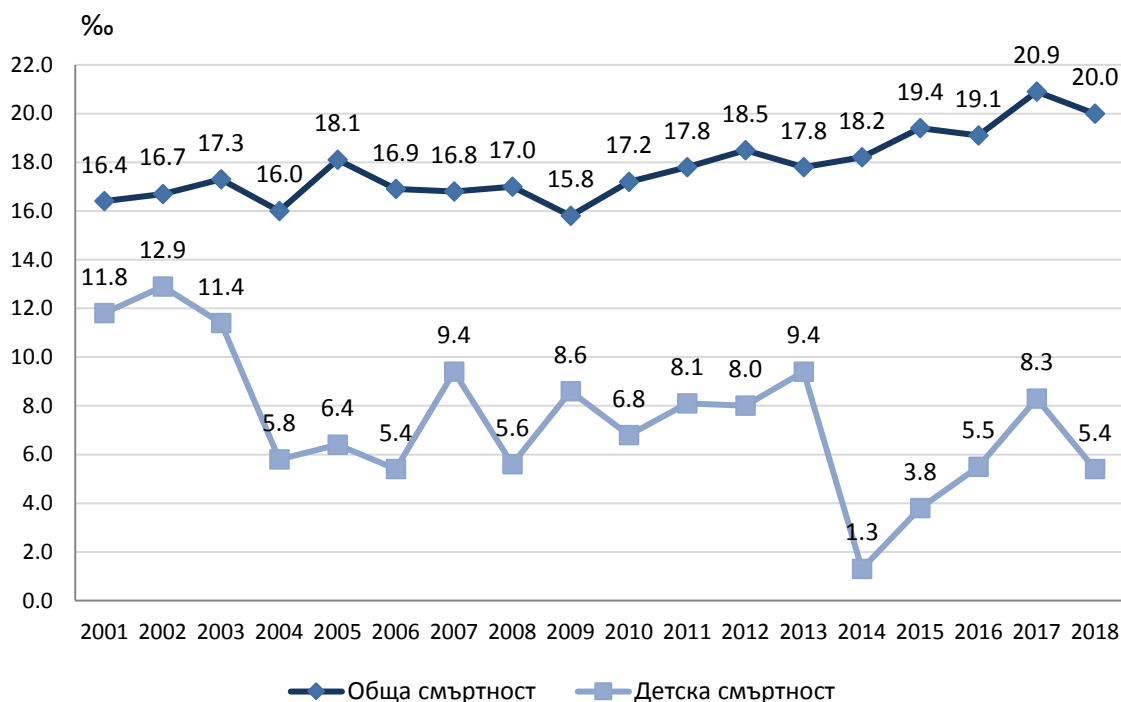
⁵ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

⁶ Относителен дял на умрелите лица под 65-годишна възраст от общия брой на умиралията.

⁷ Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

Фиг. 4. Коэффициент на обща и детска смъртност

Бракове и разводи

През 2018 г. са регистрирани 319 юридически брака - с 11 по-малко спрямо предходната година, а коефициентът на брачност⁸ е 2.9‰. Три четвърти от всички регистрирани бракове (266) са сред населението в градовете.

За 79.9% от жените и 84.6% от мъжете, сключили граждански брак през 2018 г., той е бил първи.

Броят на разводите през 2018 г. е 185, или с 11.4% повече от регистрираните през 2017 година. От всички прекратени бракове 85.4% се отнасят за населението в градовете.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. През 2018 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на област Габрово е намаляло с 1443 души.

⁸ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
Отдел „Статистически изследвания – Габрово“

Намалението на населението, измерено чрез **коэффициента на естествения прираст, е минус 13.2%⁹**. Коэффициентът на естествения прираст в градовете е минус 9.8%, а в селата - минус 28.7%. По този показател областта се нарежда на предпоследно място след област Видин - минус 16.4%.

Съществено влияние върху броя и структурите на населението в областта оказва и механичният прираст (нетното салдо от външната миграция), който също е отрицателен - минус 407 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта.

⁹ Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

**ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО – СЕВЕР
Отдел „Статистически изследвания – Габрово“**

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Информационна система „Демография“ в Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умираания, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.